

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

ק.

עין משפט
גד מצוה

נא א מיי פ"כ מהלכות
מכירה הלכה י ועי'
במ"מ סגן עשין פג
טושי"ע ח"מ ק"י רכג טעף
א:

גב ב מיי שם הלכה יג
טושי"ע שם טעף ד:
גג ג מיי שם הלכה י
טושי"ע שם טעף א ב:
גד ד מיי פ"ה מהל'
טעון וטעון הלכה א
סגן עשין לה טושי"ע ח"מ
ק"י רכג טעף א:

מוסף רש"י

המחליף פרה בחמור
וילדה. להכי נקט מחליף
גבי הכהן ולא נקט מוכר
מקנת בשפחה, דבהמה
אינה נקנית בכסף עד
שימשוך וי משך דבר
הנראה לעינים הוא אם
דמקנת בשפחה, דבהמה
אכל בחליפין מתוקמא כוון
שלא משך בעל החמור את
הפרה אלא בעל הפרה משך
את החמור ונקנית הפרה
אל בעל החמור במשיכת
החמור בכל מקום שהוא,
לכאן ולכאן ואלא לאחר
משיכת החמור וברשות
מוכר ילדה או לאחר
וקנת ילדה (ב"ק ע"ב).
המחליף שפחתו.
עבד כנעני נקנה בכסף
ואע"ג שאין לפינוי בשעת
מתן מעות (שם). אמר
סומכוס אפילו בברי
וברי. דשניהם טוענים
טענת ברי, ואפילו היכי
דנחב טעין ברי ליי שאיני
חייב ואפילו הכי כיון דלגי
דינא מספקא מאן קאמר
קושטא חולקין (ב"ק ע"ד).

ול"יחזי ברשותא דמאן קיימא. וא"ת וכי נמי הו' הולד ברשות
לוקח אין זה הוכחה דקנאה דהא אמרינן בח"ה (ב"ב דף לו.)
הגדרות אין להן חוקה משום דשמה מאלהין צלו לרשותו או תפסן
זרמזו כשהן הולכות לרעות וכי תימא הכא משפחה פריך דאמרינן

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

התם קטן המוטל בעריסה יש לו
חזקה דהא משני הכא בעומדת צאגס
שפחה נמי כו' משמע דמפרה נמי
פריך ועוד דקטן נמי דיש לו חזקה
מפרש התם טעמא משום דאיתנה לא
מנשיא זרע אצל הכא שמכר האם
למה אין לומר שהולכה צנה עמה
לצית לוקח במקום שיש לה להיות
וי"ל כיון דאיכא דררא דמנונא
ו' יש ספק בדבר בלא טענותיהן
וטוען זרי הלוקח אם הוא ברשותו
אין להוליא מידו אצל אם היא טוען
שמה סברא הוא שלא מועיל חזוקתו
מספק ולא דמי לאחד שהפקיד טלה
חי אצל בעל הבית ויש לבעה"צ כמו
כן טלה חי ומת אחד מהן דלמיר
ב"ב דזכורות (דף יח: ושם) דהמפקיד
הוי המע"ה ומנולת חזקת בעל הבית
אע"פ שטוען ספק דהתם היה מוחזק
בזדאי בטלה חי מעיקרא אצל כהן
לא הוחזק מועלס לוקח בזלד זה
בזדאי אצל מוכר אם הוא מוחזק
מועיל אפי' הוא טוען שמה שהיה מוחזק
בזדאי ממחילה קודם מכירה כשהיה
פרה מעוברת ואע"ג דלא דמי ממש
להיהא דזכורות דהתם הוחזק בזדאי
בזלד ממחילה אצל הכא לא הוחזק
מועלס בזדאי וולד אחר שגולד אלא
בעובר ולפי מה שפי' שחזקת לוקח
מועלת כשטוען זרי א"ש דמשני
דקיימא צאגס ולא משני דקיימא
ברשות לוקח ומיהו ה"מ לשנויי
דקיימא בר"ה אלא אין דרך בהמה
ושפחה להתעבד שם כמו צאגס

וקיימא וברשות צאגס צללים:
הא מני סומכוס היא. [א] נראה
לרבינו שמואל מדלא קאמר
אלא הא מני סומכוס היא משמע
דלא הדר ביה ממה דלוקמה בעומדת
צאגס ולא איירי סומכוס אלא בשאין
מוחזק לא זה ולא זה אצל היכא
דמוחזק מודה סומכוס דל אידך
להביא ראיה וק' לר"י דלעיל (דף ע"ג)
אמרינן דזה אומר איני יודע אם
שאלה אם שכורה זה אומר איני
יודע יחלוק וקאיימא א' כסומכוס
ואע"ג שהשוכר מוחזק במעוטי וי"ל
התם שהמוחזק נמי טוען שמה אין
חזקתו מועלת אצל הכא אוקיימא
בעומדת צאגס כדי לאוקמה אפילו
בזרי ובזי דאי היה מוחזק מד
מינייהו היתה מועלת חזקתו ומיהו
כסות

מתני' המחליף פרה בחמור. להכי נקט המחליף ולא אמר המוכר
פרתו וילדה דאילו מוכר במעות לא קני לוקח עד למשך וכיון דמשך
מידע ידע אי ילדה כבר אי לא ילדה כבר וליכא לספוקי בעד שלא
מכרתי ומשלקחתי אצל מחליף פרה בחמור לא היה צריך למשוך
הפרה (א) או החמור דלמד מהן

שמשך נקיין חליפין לחזירו במשיכתו
של זה צ"מ שהן כדאמרינן בזהב
(לעיל דף מו.) כל הנעשה דמים באתר
כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין
לפי שכשמשך זה בעל הפרה את
החמור ניקנית הפרה לבעל החמור
ואין ידוע אם ילדה או לא ילדה:
וכן המוכר שפחתו. דק"ל י' עבד

כנעני נקנה בכסף וכשנתן מעות
ניקנית לו השפחה ואפילו היא צנית
בעלים ואין ידוע אם עד שלא ילדה
נכנ הכסף והעובר שלו או לאחר
שילדה והולד של בעלים זה אומר
(ב) כן זה אומר כן יחלוקו: ישבע
המוכר. בגמרא פריך עלה:

גמ' כנימטא. קין זוית הסמוכה
לרחה דאמר ומוכרין זה בהמות ועבדים:
אימור דאמר סומכוס שמה אשמה.
בשור שנגח את הפרה (ב"ק דף מו.):
זרי וזרי. כגון מתני' דזה אומר כן
הוא זה אומר כן הוא מי אמר:
סנה סיפא. שמה אשמה מכלל דרישא
בזי וזרי דתרי בשמה אשמה למה
לי: מודה סומכוס היכא דאיכא

שבעה דאורייתא. [ב] דלקנתו
מוקמיה ליה דקטעיה ליה ללא
הילך הוא האי דקא מרדי ליה בגויה
ואית ליה נשבעין על העבדים ואית
ליה טענו בחטים והודה לו בשעורין
חייב: מה שטענו לא הודה לו. ללא
דמי לטענו ק' והודה לו ג' דהתם
זה מודה לו בעבד אחר וע"ז שטענו
א"ל להד"ס: ועוד. אפילו אית ליה
כמ"ד טענו חטים והודה לו
בשעוריס חייב: הילך הוא. זה
שמודה עליו מוכן הוא לטלו ואיכא
למ"ד דהילך פטור ב"ק (דף ע"ד):

דמי עבד גדול. מסרתי לך צידך
שתקנהו לו ולא קנית ותוצעו הדמיס:
זה אומר דמי עבד קטן. יש לך
צדי: עומרי שדה גדולה. מנין עומריס
של שדה גדולה זה אומר מנין
עומריס של שדה קטנה מכרתי לך:
כסות

הודה לו ומה שהודה לו לא
על העבדים אמר רב בטוענו דמי עבד גדול דמי עבד קטן דמי
שדה גדולה דמי שדה קטנה ושמואל אמר בטוענו כסות עבד
גדול כסות עבד קטן עומרי שדה גדולה עומרי שדה קטנה

קשה דבשיליה המניח (ב"ק דף ע"ד: ושם) אמתני' דזה אומר שורך הויה לא כי אלא כסלע לקה המע"ה וקאמרינן בגמ' זאת אומרת
חלוקין עליו חזיריו על סומכוס ולסומכוס יחלוקו ומתניתין דהתם איירי בזרי ובזי מדקמתי זה אומר לא כי כדאמר התם והשתא הלא
סומכוס מודה כשהמוחזק טוען זרי שחזקתו מועלת וליכא למימר דהתם ס"ד דמיירי צאגס ובשור תם דמשלס מגופו מ"מ ממילה דסומכוס
פליג אמתני' לוקמה כשעומדת צניתו דמודה סומכוס כיון דטועין זרי וא"ת ואמאי קאמר הא מני סומכוס היא לוקמה אפילו כרבינן והכא
לית לן עיס בתר מרא קמא דאיכא חזקה אחרת כנגדה דלוקמה בחזקת מעוברת והשתא היא דילדה וי"ל דחזקת מרא קמא חשיבא טפי
ואם היה עליו חזקת ממוון חזקת מעוברת אפילו סומכוס מודה דהמע"ה כדלשכתן בריש שור שנגח את הפרה (ב"ק דף ע"ד: ושם ד"ה שור)
דלוקי רישא כסומכוס וקמתי סיפא פרה שנגחה השור ואינו יודע אם הולד היא בשעת נגיחה ופרה דחד וולד דחד בעל הפרה משלס
רביע נוק דאמר ידעינן דשותפות אית ליה ואינו משלס אלא כאילו ודאי וולד סייע דהמע"ה וה"ט דאיכא תרי חזקה לבעל הפרה חזקת
מעוברת והשתא ילדה וחזקת ממוון אצל מן הולד גובה שמינית שזהו חזי חלקו אע"ג שהוא מוחזק דחזקת מעוברת היא כנגדה וקשה דלעיל
(דף ע"ד:) תנן שאלה היום ושכרה למחר זה אומר איני יודע זה אומר איני יודע יחלוקו ואמאי והאיכא תרי חזקה בחזקת קיימת והשתא
היא דמתה בשעת שכירות וגם חזקת ממוון וי"ל דיחלוקו לא קאי אשאלה היום ושכרה למחר: **ר"ג** זה אומר גדול זה אומר קטן
ישבע המוכר. מרישא (דף ע"ד:) דזה אומר שאלה זה אומר שכורה ישבע מני למיפדך אלא דניחא ליה למיפדך ממתני' דקאי בה ולפירושו
רבינו שמואל א"ש דהתם מודה סומכוס דלא אמר יחלוקו כיון שהוא מוחזק וטוען זרי: **ד"ב** עבד גדול. פירש בקונטרס נמתי
לך דמים לקנות עבד גדול וקשה ללא הוה ליה למינקט במתניתין לוקח ומוכר אלא שליח ומשלח אלא נראה לר"י דמיירי שמכר לו

(א) ב"ק לו: ב"ב לה,
(ב) לעיל ב: ד"ה י', א לעיל
ב: ב"ק לה: (ג) קדושין
כג: (ד) ע"ה, א לעיל
כח:.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה המחליף
וכי לא היה צריך למשוך
הפרה והחמור כלי
ומימת או נמחק: (ב) ד"ה
וכן זה אומר כן זה אומר
כיון יחלוקו: (ג) הו"מ
ד"ה ולמה וי' דיש ספק
בדבר:

הגהות הגר"א

[א] גמ' אמאי ישבע
כו. ב"ב וי"ה דהמ"ל
ארישא וכה בגדול אמאי
כיון דליכא שבעה דאורי'
וכמ"ל לו ע"כ אלא משום
דמתני' סומכוס היא כמ"ס
בסיפא זה אומר כן יחלוקו
וי"ל דה"ל לטומסם אלא
למסקנא אלא הרישא גס
כרבינן דמחייב שבעה ואינו
יכול לישבע ומשלס לנסבא
דלף ע"י גגול ולנסבא
החולקת אחי סומכוס
(ועמ"ש רבינו חז"מ סי'
ע"ה ס"ק מ"ו וסי' כ"ב)
רש"י (ט): [ב] דקמתי
ד"ה מודה סומכוס.
כו. ב"ב ע"כ למה
נקיט אוקיימא דרב שמה
דלפידין: [ג] הו"מ ד"ה
הא. נראה כו. ב"ב אצל
רבינו מ"ס מפרש דהדר ביה
משיבא קמא ודף רבנן
ל"פ בעומדת צאגס ובשמה
ושמה (ועמ"ש רבינו בח"מ
סי' רכ"ב ס"ק י')